

M O N I T O R I N G N Ú C E M 2021

Dištančné vzdelávanie z pohľadu deviatakov

**Zistenia o priebehu a realizácii dištančného
vzdelávania formou online vyučovania**

Priebeh, výsledky a analýzy

SPRÁVU PRIPRAVILI

Mgr. Milan Fico, PhD.
PaedDr. Lucia Ficová, PhD.
PhDr. Romana Kanovská
PaedDr. Janka Kurajová Stopková, PhD.
Mgr. Martina Pigová
PaedDr. Ivana Pichaničová, PhD.

2

Jazyková úprava:

PaedDr. Nina Kubačková
Mgr. Alžbeta Palacková

Zostavila:

PaedDr. Lucia Ficová, PhD.

Vydal:

© Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania

Miesto vydania:

Bratislava

Rok vydania:

2021

Obsah

ÚVOD	4
ZÁKLADNÉ ZISTENIA	5
METODOLÓGIA PRIESKUMU	7
VÝSLEDKY PRIESKUMU	7
I. Účasť na dištančnom vzdelávaní a frekvencia účasti na dištančnom online vyučovaní	7
II. Technické zabezpečenie pri realizácii dištančného online vyučovania	9
III. Dištančná online forma vyučovania – forma pre žiakov vyhovujúca alebo nevyhovujúca?.....	13
IV. Dištančná online forma vyučovania optikou vyučovacích predmetov.....	15
V. Činnosti učiteľa z pohľadu žiaka počas dištančného online vyučovania	17
VI. Čítanie naše každodenné alebo ako žiaci (ne)čítajú počas dištančného vzdelávania.....	19
ZÁVER.....	22
LITERATÚRA.....	23

ÚVOD

Podnetom na prechod z prezenčnej na dištančnú formu vzdelávania bolo prerušenie vyučovania na základných a stredných školách ako jedno z dôležitých protiepidemiologických opatrení v súvislosti s negatívnym vývojom pandémie COVID-19 na Slovensku. Prvýkrát sa dištančné vzdelávanie začalo realizovať vo veľkom rozsahu, t. j. na väčšine škôl, v školskom roku 2019/2020 v období marec – máj 2020, pričom impulzom bolo [Usmernenie ministerky z 12. 3. 2020](#), ktorým bola spustená vlna prerušovania vyučovania v období od 16. 3. 2020 do 16. 5. 2021, kedy bolo [Rozhodnutím ministra z 13. 5. 2021](#) vyučovanie obnovené vo všetkých školách.

Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania (NÚCEM) reflektujúc túto zmenu formy vzdelávania zrealizoval monitoring dopadu dištančného vzdelávania na **úroveň vedomostí a zručností žiakov**, ktorého súčasťou bol dotazník zisťujúci **názory a skúsenosti** žiakov 9. ročníka základných škôl a 4. ročníka gymnázií s osemročným vzdelávacím programom **súvisiacich s dištančnou formou vzdelávania** v školskom roku 2020/2021. Dotazník vyplnilo 11 999 žiakov zo 478 škôl. Okrem dotazníka, ktorý bol zostavený s akcentom na dištančné online vzdelávanie, žiaci realizovali vedomostné testy z vyučovacieho jazyka (slovenský jazyk a literatúra/maďarský jazyk a literatúra) a matematiky. Zber údajov sa uskutočnil na vybranej vzorke žiakov s reprezentatívnymi znakmi – kraj, typ školy, vyučovací jazyk, zriaďovateľ, veľkosť 9. ročníka základnej školy, resp. 4. ročníka gymnázia s osemročným vzdelávacím programom. Žiaci sa v dotazníku vyjadrovali k rôznym otázkam vzťahujúcim sa na dištančné online vyučovanie, čo ponúkame podrobnejšie spracované v nasledujúcej časti.

Zámerom monitoringu bolo poskytnúť spätnú väzbu – cenné informácie, ktoré umožnia **vyhodnotiť slabé a silné stránky dištančného vzdelávania** a budú východiskom pre prípadnú **úpravu vzdelávacieho obsahu**. Zároveň môžu byť pokladom pre kvalitnejšiu prípravu dištančného, hybridného alebo iných foriem vzdelávania.

ZÁKLADNÉ ZISTENIA

- V rámci dištančného vzdelávania sa na online hodiny pripájalo 94,6 % žiakov. Zo základných škôl to bolo 94,1 % žiakov a z osemročných gymnázií to bolo 99,6 % žiakov. Z celej skupiny žiakov, ktorí sa na online hodiny nepripájali (5,4 %), dostávalo podporu len 4,7 % žiakov v podobe materiálov k novému učivu, pracovných listov alebo zadání domácich úloh. Zvyšných 0,7 % žiakov, ktorí sa na online hodiny nepripájali, nedostávali zo strany učiteľa/školy vôbec žiadne domáce úlohy ani študijné materiály.
- Až takmer 70 % žiakov uviedlo, že škola zisťovala technické vybavenie žiaka na online vyučovanie, ale len v necelých 15 % dokázala škola žiakovi s technickým vybavením aj pomôcť. Technickým vybavením boli zo strany školy viac podporení žiaci osemročných gymnázií (15,9 %) než žiaci základných škôl (14,7 %) a stredných športových škôl (9,5 %). Pomoc s technickým vybavením poskytli žiakom vo väčšej miere v porovnaní so štátnymi (14,4 %) školami školy súkromné (18,6 %) a cirkevné (18,5 %). So zvyšujúcim sa počtom žiakov v 9. ročníku základnej školy, resp. 4. ročníku gymnázií s osemročným vzdelávacím programom postupne klesala miera zabezpečenia technickým vybavením, rozdiely však boli minimálne.
- Až 85,6 % žiakov uviedlo, že sa o zariadenie, prostredníctvom ktorého sa pripájalo na online hodiny, nemuselo deliť a malo ho iba pre seba. Žiaci sa na online hodiny pripájali najčastejšie pomocou laptopu alebo notebooku (44,5 %). Až tretina žiakov sa na online vyučovanie pripájala cez mobilný telefón. Používanie mobilného telefónu na pripojenie sa počas online vyučovania dominovalo u žiakov stredných športových škôl (55,4 %). Na gymnáziách mobil uprednostnilo len necelých 12 % žiakov.
- Takmer dve tretiny žiakov (63,2 %) uviedli, že im dištančná (online) forma vyučovania vyhovovala viac ako prezenčná. Žiaci, ktorým táto forma vyučovania vyhovovala viac, boli najčastejšie z Košického (65,3 %) a Trenčianskeho kraja (63,6 %), rozdiel však nebol štatisticky významný. Až 45,2 % žiakov priznalo, že počas pripojenia na online vyučovanie realizovalo na dennej báze aktivity, ktoré s vyučovaním nesúviseli (napr. chatovanie, pozeranie filmov, hranie online hier a pod.). Žiaci, ktorí realizovali aktivity nesúvisiace s vyučovaním na dennej báze, sa štatisticky významne častejšie nachádzali na osemročných gymnáziách (51,4 %) než na základných školách (44,7 %). Aj v prípade kraja sa ukázala štatisticky významná súvislosť, kedy žiaci z Bratislavského kraja (52,7 %) tieto činnosti realizovali na dennej báze častejšie ako žiaci pochádzajúci napr. z Nitrianskeho (41 %) a Banskobystrického kraja (42,5 %). Aj počet žiakov v ročníku sa ukázal ako znak, ktorý má štatisticky významnú súvislosť, pričom častejšie tieto aktivity na dennej báze realizovali žiaci pochádzajúci z ročníkov s počtom žiakov 63 a viac (47,5 %). Pomoc a podporu (napr. od rodiča, súrodenca, inej osoby v domácnosti) potrebovala zhruba polovica žiakov (52,2 %).
- Približne tretina žiakov s vyučovacím jazykom slovenským alebo ukrajinským uviedla, že prostredníctvom online vyučovania sa im ťažšie učia predmety: matematika (40,6 %), fyzika (33,2 %) a chémia (30,1 %). Naopak, ľahšie sa im učia predmety:

1. cudzí jazyk (31,3 %) a slovenský jazyk a literatúra (31,0 %). V prípade žiakov s vyučovacím jazykom maďarským boli predmety, ktoré sa im online učia ťažšie, nasledovné: matematika (47,5 %), slovenský jazyk a slovenská literatúra (24,5 %) a fyzika (23,5 %). Ako predmety, ktoré sa online formou učia ľahšie, uviedli žiaci týchto škôl maďarský jazyk a literatúru (27,1 %) a dejepis (23,4 %). Až 47,3 % žiakov s vyučovacím jazykom maďarským a 34,0 % žiakov s vyučovacím jazykom slovenským alebo ukrajinským uviedlo, že predmet občianska náuka počas dištančného vzdelávania nemali vôbec online.

- Takmer dve tretiny žiakov (65,4 %) uviedli, že počas online vyučovania dostávali viac úloh ako pri prezenčnej forme vzdelávania. Žiaci, ktorí uviedli, že dostávali viac úloh ako pri prezenčnej výučbe, pochádzali častejšie z osemročných gymnázií (77,7 %) ako zo základných škôl (64,4 %). Viac úloh dostávali žiaci cirkevných škôl (71,3 %) a menej často žiaci zo štátnych škôl (64,9 %). Skoro polovica žiakov (47,8 %) uviedla, že spätnú väzbu zo strany učiteľa dostávali rovnako často ako pri prezenčnej forme vzdelávania. Častejšie spätnú väzbu dostávali žiaci pochádzajúci z Banskobystrického kraja (36,3 %) a menej často ju dostávali žiaci pochádzajúci z Bratislavského kraja (27,3 %). Spätná väzba, ktorá bola zo strany učiteľa poskytovaná menej ako počas prezenčnej formy vzdelávania, bola častejšie uvádzaná žiakmi (22,4 %), ktorí navštevujú stredne veľké ročníky (38 – 62 žiakov v ročníku).
- Približne štyri pätiny žiakov (80,2 %) uviedli, že pri online vyučovaní mali vyhovujúce zariadenie a 78,1 % žiakov uviedlo, že im práca s počítačom a internetom nerobila problémy. Skutočnosť, že pri online vyučovaní boli používané aplikácie, ktoré sa žiakom ľahko ovládali, uviedlo až 77,0 % žiakov. Viac ako polovica žiakov (52,7 %) uviedla, že im chýbal osobný kontakt s ostatnými spolužiakmi/spolužiačkami v triede. Približne štyri pätiny žiakov (85,4 %) uviedli, že kontakt so školským psychológom a výchovným poradcom (76,0 %) im nechýbal. Napriek možnostiam realizácie dištančného vzdelávania len 38,8 % žiakov úplne súhlasilo s tvrdením, že pri vypracovaní úloh a príprave na vyučovanie využívali aj zdroje, ktoré vyhľadávali na internete. Viac ako polovica žiakov (52,2 %) uviedla, že dištančná online forma vzdelávania nemala vplyv na hodnotenie zo strany učiteľa. Hodnotenie učiteľom bolo rovnako spravodlivé ako počas prezenčnej formy vzdelávania.
- Viac než polovica žiakov (52,2 %) uviedla, že počas dištančného vzdelávania nečítala vôbec knihy. Počas dištančného vzdelávania tretina žiakov čítala vo svojom voľnom čase knihy aspoň raz za týždeň (35,1 %). Žiaci, ktorí uviedli, že čítali knihy každý deň, navštevujú častejšie osemročné gymnáziá (14,8 %). Žiaci, ktorí uviedli, že knihy nečítali, pochádzajú častejšie zo štátnych škôl (52,8 %) a menej často pochádzajú zo škôl cirkevných (43,2 %). Žiaci, ktorí uviedli, že čítajú knihy dva až trikrát za mesiac, pochádzajú štatisticky významne častejšie z Bratislavského kraja (15,7 %).

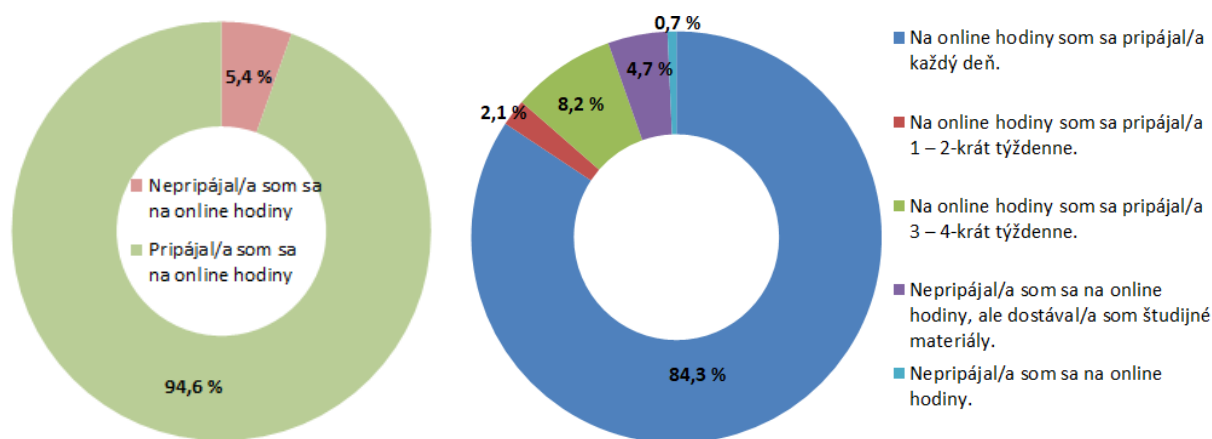
METODOLÓGIA PRIESKUMU

ZBER ÚDAJOV
31. 05. – 11. 06. 2021
VEĽKOSŤ VÝBEROVEJ VZORKY
11 999 žiakov s vyučovacím jazykom slovenským, maďarským a ukrajinským
VÝSKUMNÁ METÓDA
reprezentatívny online kvantitatívny prieskum medzi populáciou žiakov 9. ročníka základných škôl a 4. ročníka gymnázií s osemročným vzdelávacím programom
REPREZENTATÍVNE ZNAKY
pohlavie, kraj, typ školy, vyučovací jazyk, zriaďovateľ, veľkosť 9. ročníka základnej školy, resp. 4. ročníka gymnázia s osemročným vzdelávacím programom
METODIKA ZBERU DÁT
dopytovanie prostredníctvom online dotazníka v systéme EduPage.
ŠTATISTICKÉ SPRACOVANIE ÚDAJOV
pomocou štatistického softwaru IBM SPSS

VÝSLEDKY PRIESKUMU

I. Účasť na dištančnom vzdelávaní a frekvencia účasti na dištančnom online vyučovaní

V rámci dištančného vzdelávania sa na online hodiny pripájalo 94,6 % žiakov. Zo základných škôl to bolo 94,1 % žiakov a z osemročných gymnázií to bolo 99,6 % žiakov. Z celej skupiny žiakov, ktorí sa na online hodiny nepripájali (5,4 %), dostávalo podporu len 4,7 % žiakov v podobe materiálov k novému učivu, pracovných listov alebo zadaní domácich úloh. Zvyšných 0,7 % žiakov, ktorí sa na online hodiny nepripájali, nedostávali vôbec zo strany učiteľa/školy žiadne domáce úlohy ani študijné materiály. Účasť a frekvenciu pripájania sa žiakov na online vyučovanie znázorňuje nasledujúci graf.

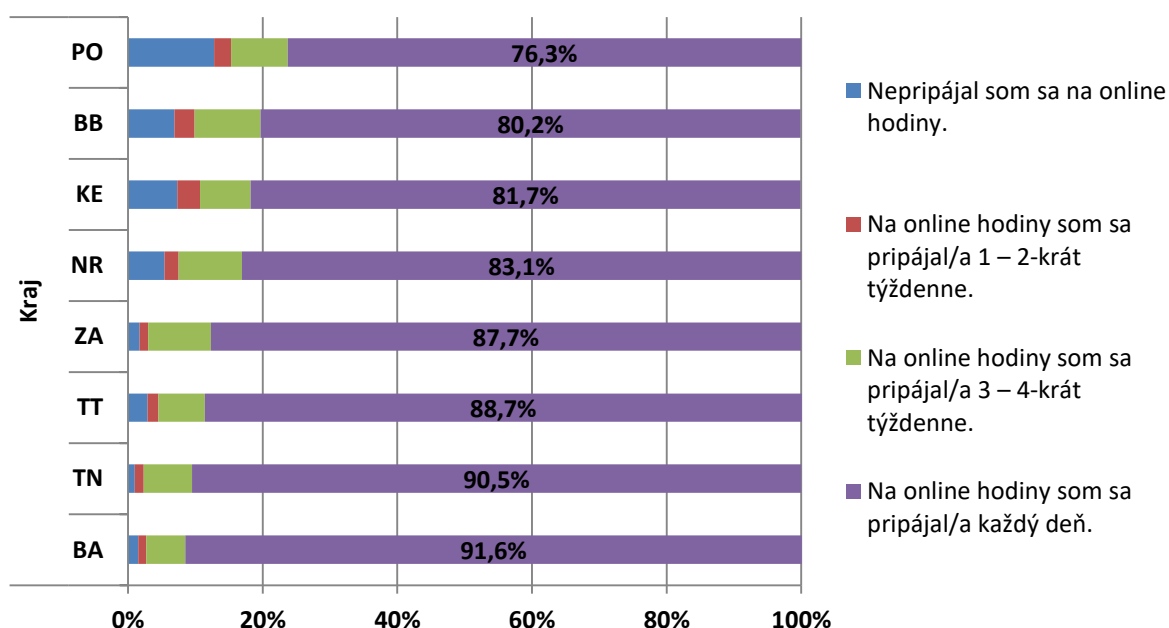
Graf 1 Účasť na dištančnom vzdelávaní a jej frekvencia v rámci online hodín

Zistili sme, že existuje štatisticky významná súvislosť medzi **charakterom priebehu dištančného vzdelávania** („Na online hodiny som sa pripájal/a každý deň“ a „Na online hodiny som sa nepripájal/a“) a vyučovacím jazykom žiaka, krajom, typom školy (základná škola, gymnázium s osemročným štúdiom), typom zriaďovateľa školy a veľkosťou ročníka.

Z uvedených reprezentatívnych znakov uvádzame v nasledujúcej časti ako najvýpovednejší vzťah z pohľadu kraja, čo znázorňuje graf 2.

Kraj, v ktorom sídli škola, ktorú žiak navštevuje, má vplyv na charakter priebehu dištančného vzdelávania. Žiaci, ktorí boli **pripojení na online vyučovanie každý deň**, štatisticky významne častejšie pochádzali z Bratislavského, Trnavského, Trenčianskeho a Žilinského kraja. Štatisticky významne menej často pochádzali z Banskobystrického, Košického a Prešovského kraja (najmenší podiel pripojených žiakov 76,3 %).

Žiaci, ktorí sa **nepripájali na online vyučovanie a ani nedostávali žiadne úlohy a študijné materiály**, pochádzali štatisticky významne častejšie z Prešovského a Košického kraja. Štatisticky významne menej často pochádzali z Bratislavského, Trnavského, Trenčianskeho a Žilinského kraja.

Graf 2 Frekvencia účasti na dištančnom vzdelávaní z pohľadu kraja (podiel žiakov)

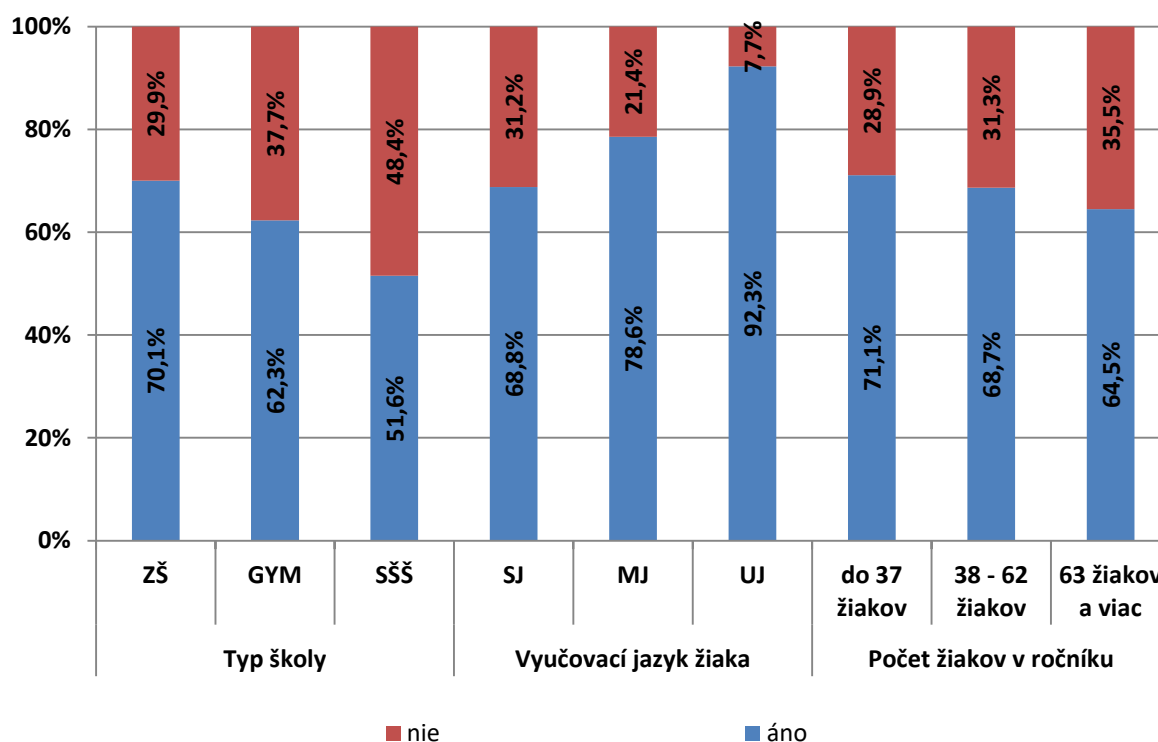
Z odpovedí žiakov v dotazníku vyplynulo, že až 12,8 % žiakov z Prešovského kraja sa na online hodiny nepripájalo, pričom 1,3 % žiakov ani nedostávalo od učiteľa/školy žiadne úlohy či študijné materiály. V Košickom kraji bola skupina žiakov, ktorí sa na online hodiny nepripájali ani nedostávali žiadne úlohy ani študijné materiály, ešte o niečo väčšia (1,6 %). S rôznou intenzitou boli na online hodiny najčastejšie pripájaní žiaci z Trenčianskeho kraja (99,0 %). Každý deň sa na online hodiny najčastejšie pripájali žiaci z Bratislavského kraja (91,6 %).

II. Technické zabezpečenie pri realizácii dištančného online vyučovania

Graf 3 znázorňuje mieru stavu zisťovania technického vybavenia žiakov na online vyučovanie školou. Skoro 70 % žiakov uviedlo, že škola zisťovala technické vybavenie žiaka na online vyučovanie, ale len v necelých 15 % dokázala škola žiakovi s technickým vybavením aj pomôcť. Technickým vybavením boli zo strany školy viac podporení žiaci osemročných gymnázií (15,9 %) ako žiaci základných škôl (14,7 %) a stredných športových škôl (9,5 %). Miera pomoci s technickým vybavením žiakov z pohľadu zriaďovateľa je v prospech súkromných (18,6 %) a cirkevných škôl (18,5 %). So zvyšujúcim sa počtom žiakov v 9. ročníku základnej školy, resp. 4. ročníku gymnázia s osemročným vzdelávacím programom postupne klesá miera zabezpečenia technickým vybavením. V najpočetnejších triedach (63 žiakov a viac) bola táto podpora poskytnutá len v rozsahu 14,1 %.

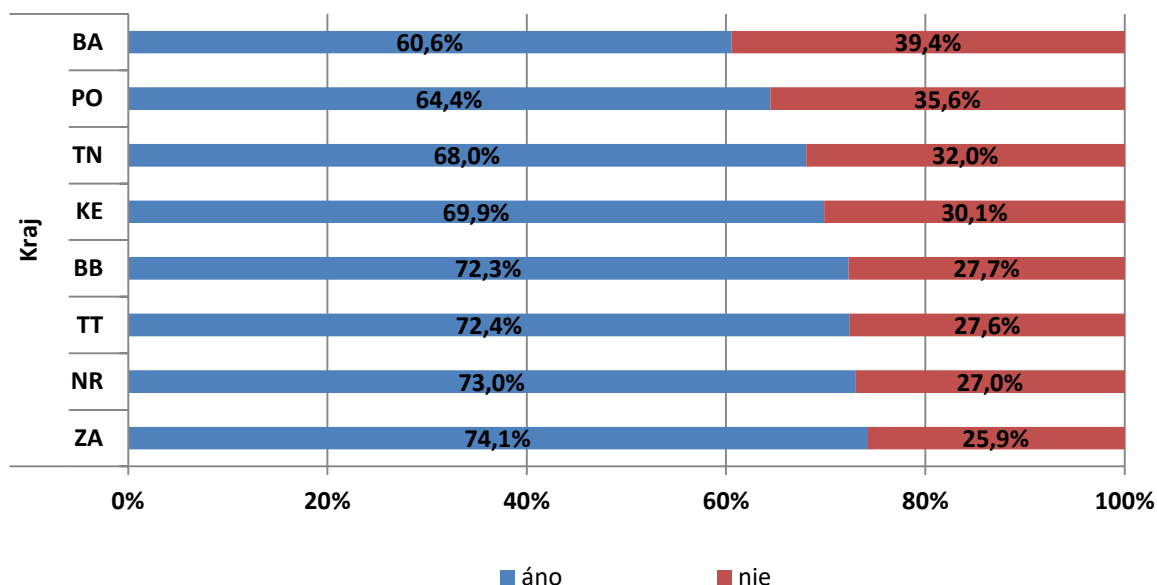
Až 85,6 % žiakov uviedlo, že sa o zariadenie, prostredníctvom ktorého sa pripájali na online hodiny, nemuselo deliť a malo ho iba pre seba. Žiaci sa na online hodiny pripájali najčastejšie pomocou laptopu alebo notebooku (44,5 %). Až tretina žiakov sa na online vyučovanie pripájala cez mobilný telefón.

Zistili sme, že existuje štatisticky významná súvislosť medzi **charakterom technických podmienok dištančného online vzdelávania** a vyučovacím jazykom žiaka, krajom, typom školy (základná škola, gymnázium s osemročným vzdelávacím programom) a veľkosťou ročníka.

Graf 3 Miera zisťovania stavu technického vybavenia žiakov školou z pohľadu typu školy, vyučovacieho jazyka a počtu žiakov v ročníku

Štatisticky významne častejšie technické vybavenie na online vyučovanie zisťovali základné školy (70,1 %) a menej často gymnáziá (62,3 %) a stredné športové školy (51,6 %). Štatisticky významne menej často prebiehalo zisťovanie stavu technického vybavenia žiaka u žiakov škôl s vyučovacím jazykom slovenským (68,8 %). V ročníkoch s počtom žiakov do 37 (71,1 %) prebiehalo zisťovanie technického vybavenia žiaka častejšie a naopak, menej často prebiehalo zisťovanie v ročníkoch s počtom 63 žiakov a viac (64,5 %). Na úrovni kraja štatisticky významne menej často prebiehalo zisťovanie v Bratislavskom (60,6 %) a v Prešovskom kraji (64,4 %). Štatisticky významne častejšie prebiehalo zisťovanie v Žilinskom (74,1 %) a v Nitrianskom kraji (73,0 %), čo uvádza nasledujúci graf.

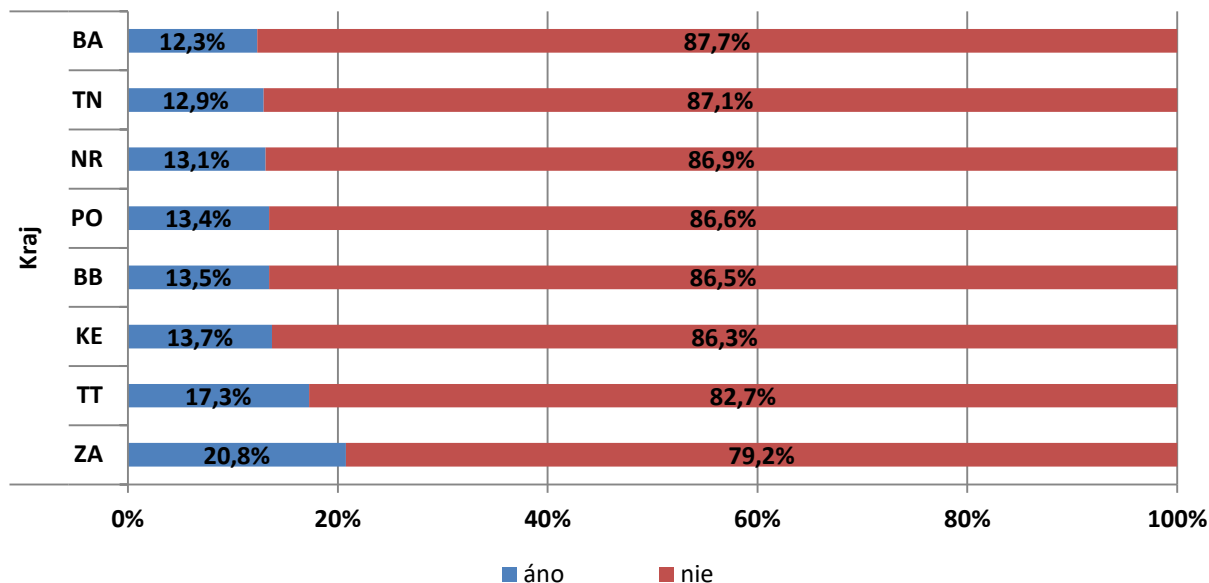

Graf 4 Miera zisťovania stavu technického vybavenia žiakov školou z pohľadu kraja

Graf 5 zachytáva do akej miery školy v jednotlivých krajoch nielen zisťovali, ale aj poskytli pomoc s technickým vybavením, aby žiak mohol realizovať dištančné online vzdelávanie. Na základe zisteného môžeme konštatovať, že možnosti školy poskytovať podporu v oblasti technického vybavenia pre žiakov sú len minimálne. Možno teda predpokladať, že školy primárne poskytli technické vybavenie učiteľom, ktorí dištančné online vzdelávanie realizovali, a až sekundárne dokázali túto podporu smerovať na žiaka. Prípadne môže ísť o skutočnosť, že škola je z dlhodobého hľadiska poddimenzovaná technickým vybavením na žiaka, čo znamená, že škola má pre potreby prezenčného vzdelávania vybavené jednotlivé počítačové učebne, ale nie je možné počítačom vybaviť každého žiaka individuálne. Zároveň je potrebné upozorniť na možnosť, že časť žiakov na otázku „Pomohla ti škola s poskytnutím technického vybavenia?“ odpovedala záporne aj v prípade, že pomoc vlastne nepotrebovala.

Žiaci, ktorí uviedli, že im škola poskytla technické vybavenie, pochádzali štatisticky významne častejšie zo škôl s vyučovacím jazykom slovenským (15 %). Štatisticky významne častejšie pochádzali títo žiaci z cirkevných škôl (18,5 %) a menej často zo štátnych (14,4 %). V prípade kraja možno na základe zisteného konštatovať, že žiaci, ktorí uviedli, že im škola nepomohla pri poskytnutí technického vybavenia, pochádzali štatisticky významne menej

často zo Žilinského kraja (79,2 %) a z Trnavského kraja (82,7 %), čo zachytáva aj nasledujúci graf.

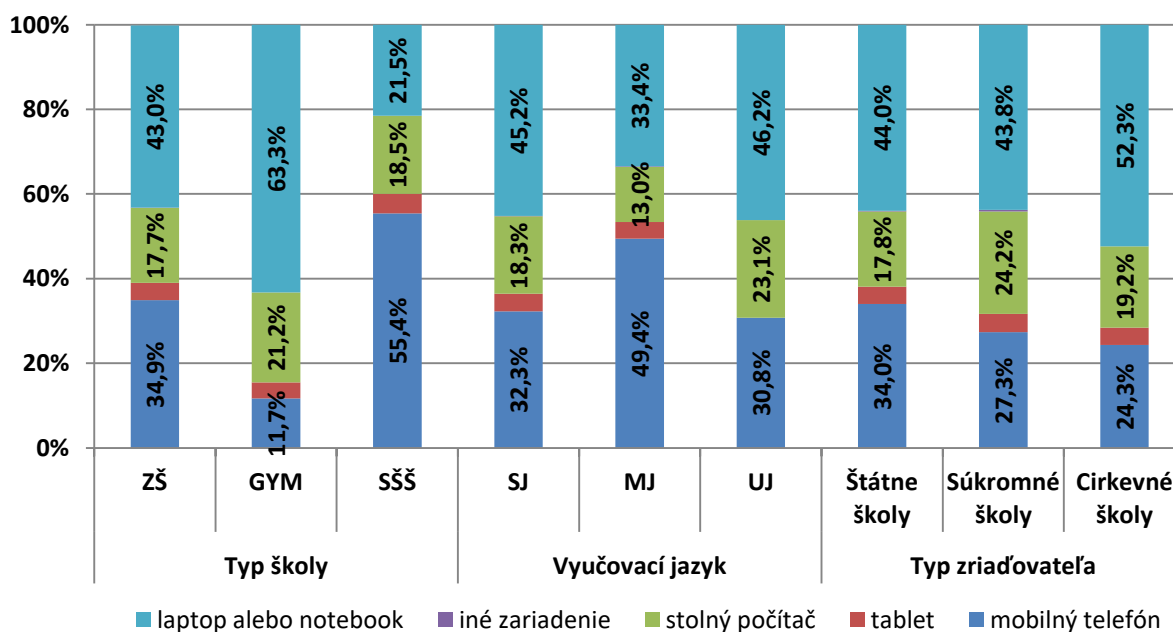

11

Graf 5 Miera pomoci žiakovi školou technickým vybavením z pohľadu kraja

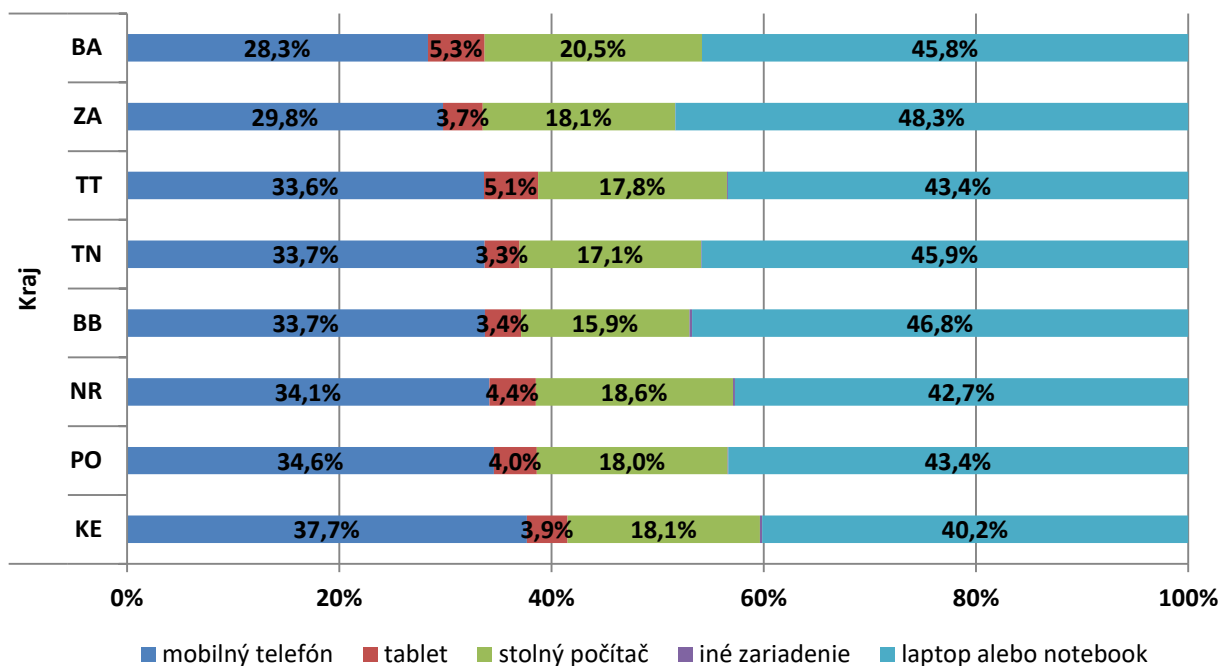
Na základe analýz sme zistili, že existuje štatisticky významná súvislosť medzi **charakterom technického vybavenia** a vyučovacím jazykom žiaka, krajom, typom školy (základná škola, gymnázium s osemročným vzdelávacím programom), typom zriaďovateľa školy a veľkosťou ročníka.

Z uvedených reprezentatívnych znakov uvádzame v nasledujúcej časti tie najvýpovednejšie.

Graf 6 Zariadenia využívané počas online vyučovania z pohľadu typu zriaďovateľa, vyučovacieho jazyka a typu školy

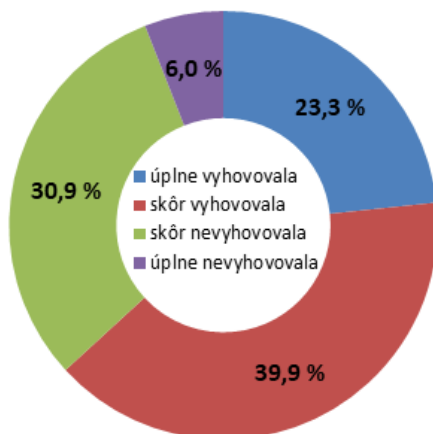
Z uvedených reprezentatívnych znakov možno reflektovať mieru štatistickej významnosti z pohľadu typu zriaďovateľa, kraja, vyučovacieho jazyka a typu školy. Najpoužívanejšími prístrojmi boli laptopy alebo notebooky, ktoré využívalo takmer 45 % žiakov. V pripájaní sa na online hodiny patrili medzi najpoužívanejšie prístroje tiež mobilné telefóny (33,2 % žiakov) a stolné počítače (18,5 % žiakov). Najmenšiu skúsenosť mali žiaci s používaním tabletov (4,1 % žiakov). Žiaci, ktorí najčastejšie na pripojenie používali laptop alebo notebook, pochádzajú zo škôl s vyučovacím jazykom slovenským (45,2 %). Žiaci škôl s vyučovacím jazykom maďarským používali na pripojenie najčastejšie mobilný telefón (49,4 %). Laptop alebo notebook štatisticky významne častejšie na pripojenie používali žiaci gymnázií (63,3 %) než žiaci základných škôl (43,0 %) a žiaci stredných športových škôl (21,5 %). Žiaci, ktorí najčastejšie na pripojenie používali laptop alebo notebook, štatisticky významne častejšie pochádzali z cirkevných škôl (52,3 %). Mobilný telefón na pripojenie používali štatisticky významne častejšie žiaci pochádzajúci zo štátnych škôl (34,0 %). Žiaci, ktorí najčastejšie na pripojenie používali laptop alebo notebook, pochádzali štatisticky významne častejšie zo Žilinského kraja (48,3 %) a najmenej často z Košického kraja (40,2 %). Žiaci, ktorí pre pripojenie uprednostňovali mobilný telefón, pochádzali štatisticky významne častejšie z Košického (37,7 %) a menej často z Bratislavského (28,3 %) a Žilinského kraja (29,8 %), čo znázorňuje aj nasledujúci graf.

Graf 7 Zariadenia využívané počas online vyučovania z pohľadu kraja

III. Dištančná online forma vyučovania – forma pre žiakov vyhovujúca alebo nevyhovujúca?

Mieru spokojnosti s dištančnou online formou vyučovania znázorňuje nasledujúci graf. Až dve tretiny žiakov (63,2 %) uviedli, že im dištančná (online) forma vyučovania vyhovovala viac ako prezenčná.

13

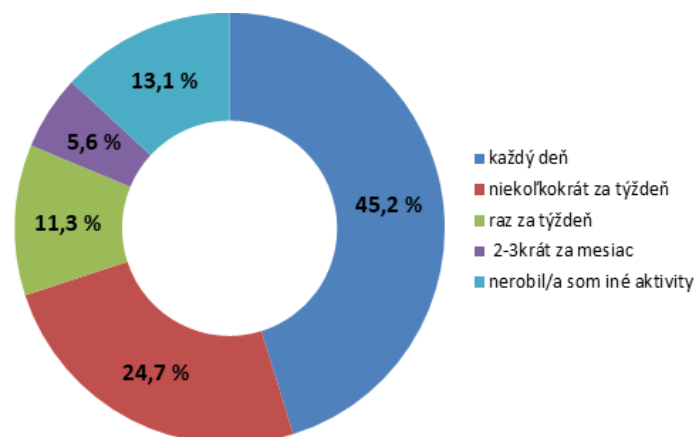
Graf 8 Miera spokojnosti s realizáciou dištančného online vyučovania

Online forma vyučovania, ktorou bolo realizované dištančné vzdelávanie, sa na základe zozbieraných dát ukázala nevyhovujúca pre 36,8 % žiakov. Najviac táto forma z pohľadu typu školy nevyhovovala žiakom stredných športových škôl (40,6 %), rozdiel oproti iným typom škôl však nebol štatisticky významný. Táto skutočnosť môže byť ovplyvnená nastavením športových aktivít, ktoré majú výrazné obmedzenia pri realizácii formou online vyučovania. Žiaci, ktorým online forma dištančného vzdelávania úplne vyhovovala, sa nachádzali štatisticky významne častejšie v Trnavskom (26,5 %) a Košickom kraji (26,4 %); a menej často online forma úplne vyhovovala žiakom v Prešovskom kraji (19,1 %).

Z prezentovaného možno konštatovať, že realizácia online vyučovania je pre žiakov atraktívnym spôsobom realizácie vyučovania. Otázkou však ostáva, do akej miery sa atraktivita daného spôsobu realizácie vyučovania odzrkadľuje aj na kvalite pochopenia a upevnenia prebratého učiva.

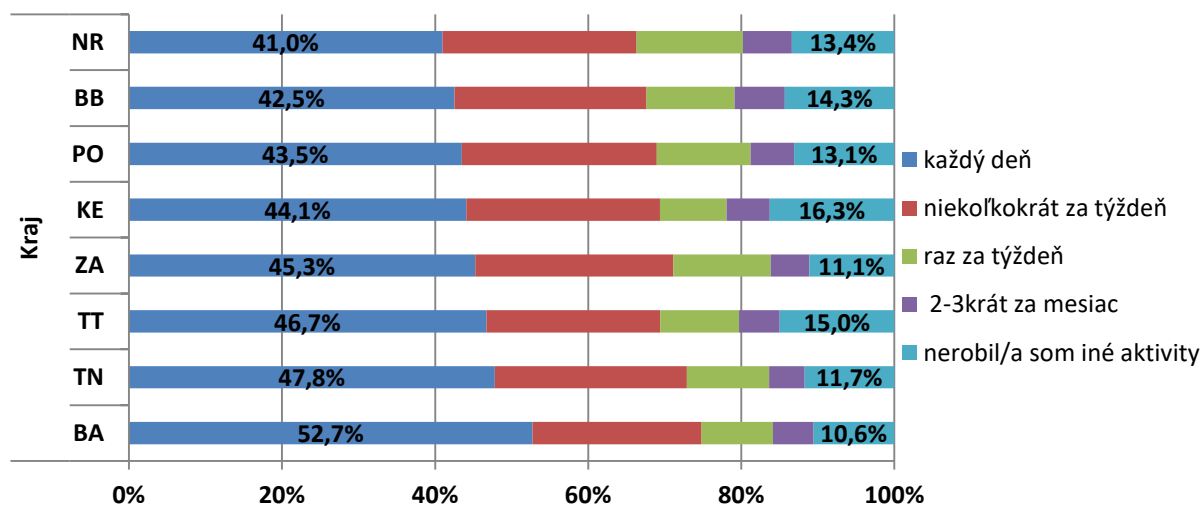
Ďalej nás zaujímalo do akej miery sa žiaci počas online vyučovania venovali **aktivitám, ktoré nesúvisia s vyučovaním**. Zistili sme, že existuje štatisticky významná súvislosť medzi realizáciou týchto **aktivít** a vyučovacím jazykom žiaka, krajom, typom školy (základná škola, gymnázium s osemročným štúdiom) a veľkosťou ročníka, čo znázorňujú grafy 9 a 10.

Až 45,2 % žiakov v dotazníkoch priznalo, že počas pripojenia na online vyučovanie realizovalo aktivity, ktoré s vyučovaním nesúviseli na dennej báze. Žiaci, ktorí sa týmito aktivitami venovali každodenne, sa štatisticky významne častejšie nachádzali na gymnáziách (51,4 %) ako na základných školách (44,7 %).

Graf 9 Realizácia aktivít nesúvisiacich s vyučovaním počas dištančného online vyučovania

V prípade kraja sa rovnako ukázala štatisticky významná súvislosť, kedy žiaci z Bratislavského kraja (52,7 %) tieto činnosti realizovali častejšie na dennej báze ako žiaci pochádzajúci z Nitrianskeho (41,0 %) a Banskobystrického kraja (42,5 %). Aj počet žiakov v ročníku sa ukázal ako znak, ktorý má štatisticky významnú súvislosť, pričom častejšie tieto aktivity na dennej báze realizovali žiaci z veľkých ročníkov s počtom žiakov 63 a viac (47,5 %).

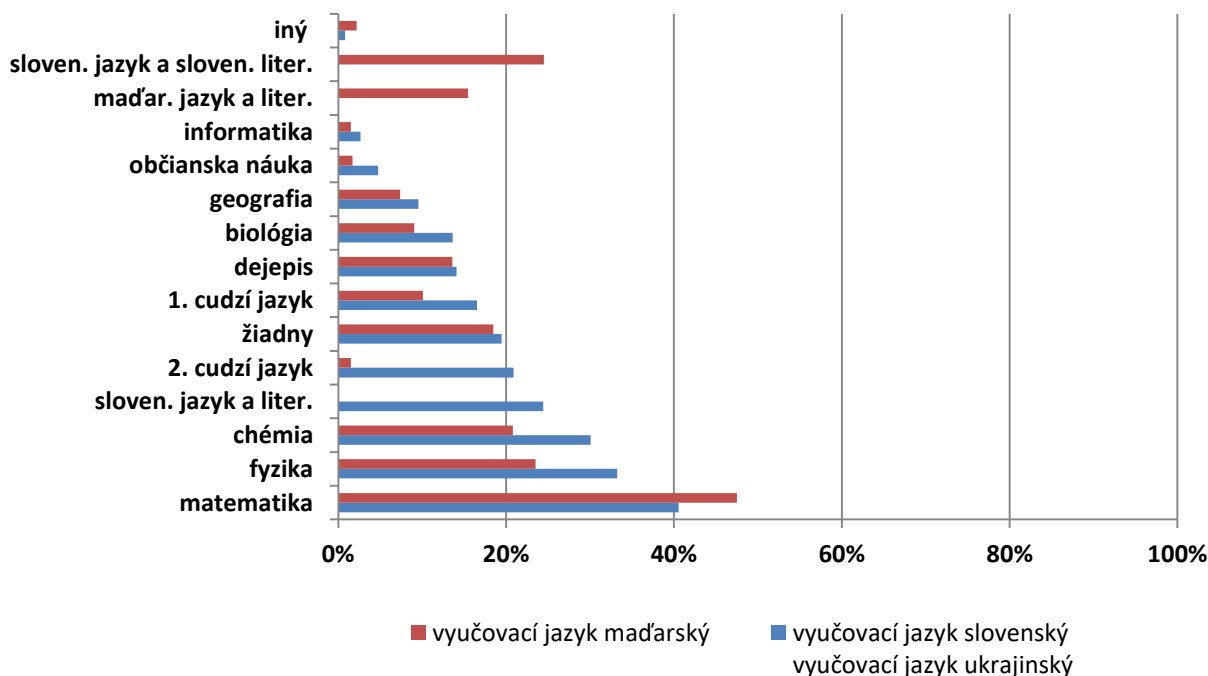
Graf 10 Realizácia aktivít nesúvisiacich s vyučovaním počas dištančného online vyučovania podľa kraja

Pomoc a podporu (napr. od rodiča, súrodenca, inej osoby v domácnosti) nepotrebovala skoro polovica žiakov (47,8 %). Zistili sme, že existuje štatisticky významná súvislosť medzi potrebou pomoci/podpory pri online vyučovaní a vyučovacím jazykom žiaka, krajom, a typom zriaďovateľa školy. Žiaci, ktorí uviedli, že pomoc nepotrebovali, pochádzali štatisticky významne častejšie zo škôl s vyučovacím jazykom slovenským (49,7 %), zo Žilinského kraja (51,9 %) a zo štátnych škôl (48,5 %). Žiaci, ktorí uviedli, že potrebovali príležitostnú pomoc, pochádzali častejšie zo škôl s vyučovacím jazykom maďarským (80,7 %) a z cirkevných škôl (55,6 %).

IV. Dištančná online forma vyučovania optikou vyučovacích predmetov

Graf 11 znázorňuje, ktoré predmety sa žiakom učili počas online vyučovania ťažšie. Viac ako tretina žiakov s vyučovacím jazykom slovenským alebo ukrajinským uviedla, že prostredníctvom online vyučovania sa im ťažšie učia predmety: matematika (40,6 %), fyzika (33,2 %) a chémia (30,1 %). Naopak, ľahšie sa im učili predmety: 1. cudzí jazyk (31,3 %) a slovenský jazyk a literatúra (31,0 %). V prípade žiakov s vyučovacím jazykom maďarským boli predmety, ktoré sa žiakom online učia ťažšie, nasledovné: matematika (47,5 %), slovenský jazyk a slovenská literatúra (24,5 %) a fyzika (23,5 %). Predmety, ktoré sa žiakom online formou učia ľahšie, boli tieto: maďarský jazyk a literatúra (27,1 %) a dejepis (23,4 %).

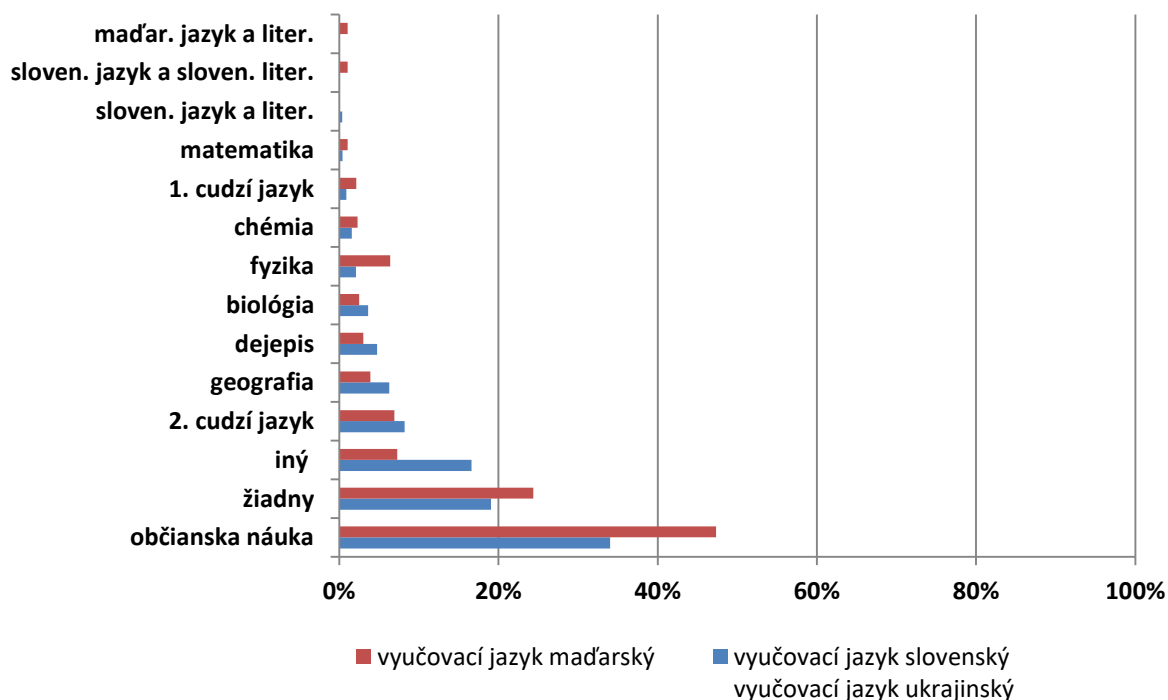
So zameraním sa na predmety matematika a vyučovacie jazyky môžeme konštatovať, že viac ako 40,0 % žiakov uviedlo, že sa im predmet matematika učil horšie počas dištančného vzdelávania. V matematike boli témy – lineárne rovnice a nerovnice (51,9 %), objemy a povrchy telies (45,4 %), hranol (45,2 %), kruh a kružnica (43,9 %) identifikované ako tie, ktoré by sa žiakom lepšie učili v škole ako doma. Viac ako polovica (58,1 %) žiakov s vyučovacím jazykom slovenským alebo ukrajinským a 43,5 % žiakov s vyučovacím jazykom maďarským uviedlo, že lepšie by sa im v škole učil tematický celok vetný rozbor. Viac ako tretina žiakov uviedla, že dištančné vzdelávanie z predmetov slovenský jazyk a literatúra, maďarský jazyk a literatúra a matematika bolo nudnejšie ako prezenčná forma vzdelávania (viac informácií k predmetom matematika, slovenský jazyk a literatúra a maďarský jazyk a literatúra nájdete v predmetovej správe).

Graf 11 Predmety, ktoré sa žiakom počas dištančného online vyučovania učili ťažšie ako počas prezenčného vyučovania, z pohľadu vyučovacieho jazyka

Predmety, ktoré žiaci počas dištančného vzdelávania nemali online, zobrazuje graf 12. Až 47,3 % žiakov s vyučovacím jazykom maďarským a 34,0 % žiakov s vyučovacím jazykom slovenským alebo ukrajinským uviedlo, že predmet občianska náuka počas dištančného vzdelávania nemali vôbec online.

Tento zistený stav je odrazom nastavenia vzdelávacích aktivít v rámci dištančného vzdelávania, ktoré je ukotvené v [Usmernení obsahu z 28. 4. 2020](#) a [Usmernení k obsahu z 8. 2. 2021](#). Súčasťou jednotlivých usmernení je uvedená diferenciácia vzdelávacích oblastí na hlavné a komplementárne. V dokumentoch sa uvádza, že „Hlavné vzdelávacie oblasti (Jazyk a komunikácia, Matematika a práca s informáciami, Človek a spoločnosť, Človek a príroda) sa plánujú ako vzdelávacie aktivity, na ktoré sa vzťahuje odporúčané časové vymedzenie indikatívnej záťaže v rámci dištančného vzdelávania žiakov... Indikatívna záťaž žiakov počas dištančného vzdelávania v sebe zahŕňa všetky povinné vzdelávacie aktivity žiakov (čas, strávený on-line vyučovaním, resp. inou formou vyučovania; čas, potrebný na vypracovanie úloh, ktoré sú zadávané či distribuované žiakom počas on-line vyučovania, telefonicky, e-mailom alebo v papierovej forme; čas, strávený samoštúdiom). Obsah komplementárnych vzdelávacích oblastí (Človek a hodnoty, Človek a svet práce, Umenie a kultúra, Zdravie a pohyb) sa odporúča využívať ako doplnkové aktivity nad rámec indikatívneho času vzdelávacej záťaže, prípadne sa môže integrovať do obsahu hlavných vzdelávacích oblastí... Vo vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami sa pozornosť venuje najmä vyučovaciemu predmetu matematika. Obsah vyučovania predmetu informatika sa môže zaraďovať ako súčasť komplementárnych vzdelávacích oblastí alebo sa môže integrovať do obsahu hlavných vzdelávacích oblastí v prípade, ak žiaci majú v rámci vzdelávania v domácom prostredí možnosť využívať informačno-komunikačné technológie.“

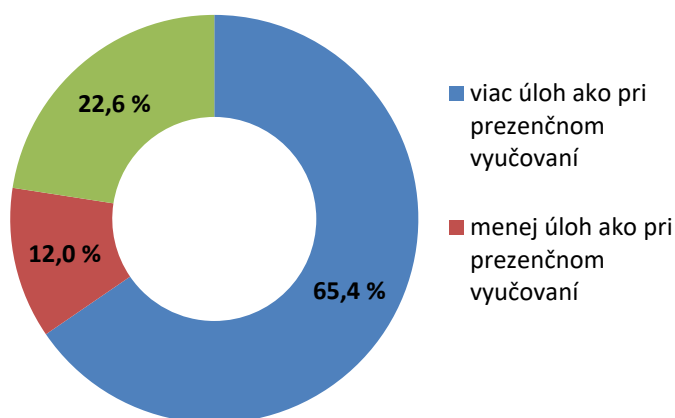

Graf 12 Predmety, ktoré žiaci počas dištančného vzdelávania nemali online, z pohľadu vyučovacieho jazyka

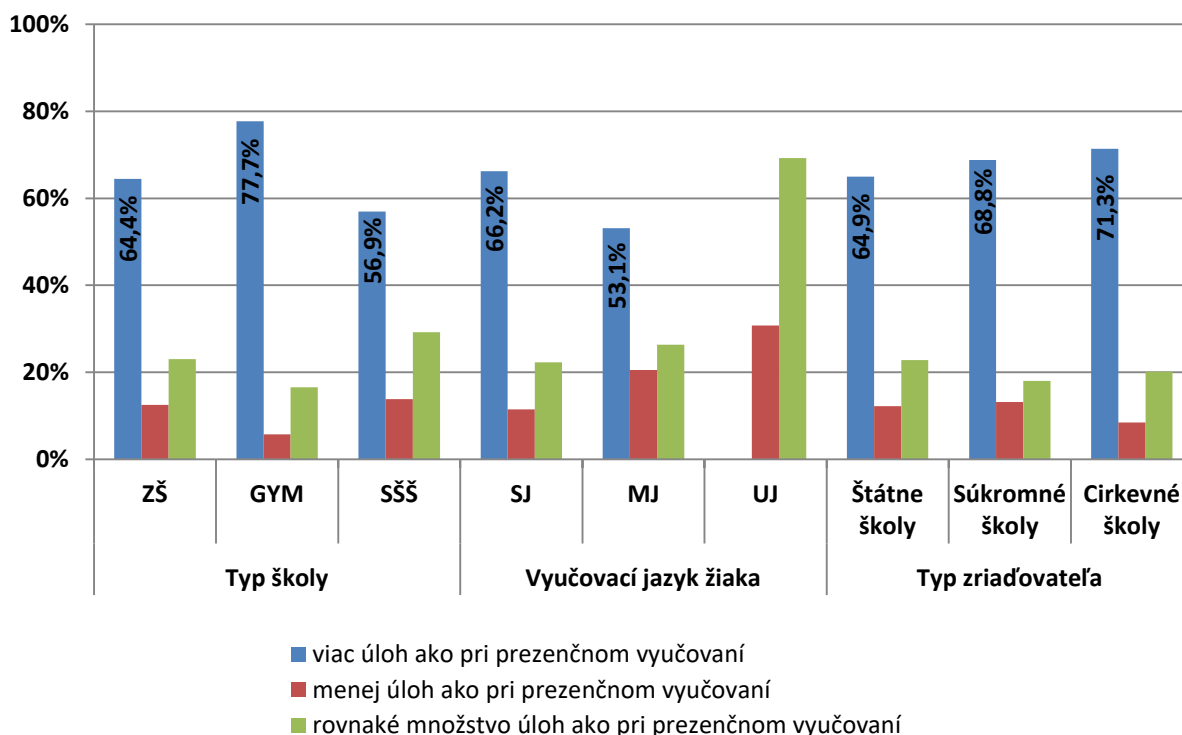
V. Činnosti učiteľa z pohľadu žiaka počas dištančného online vyučovania

Grafy 13 a 14 znázorňujú zadávanie úloh učiteľom počas dištančného vzdelávania. Takmer dve tretiny žiakov (65,4 %) uviedli, že počas online vyučovania dostávali viac úloh ako pri prezenčnej forme vzdelávania. Približne pätina žiakov (22,6 %) uviedla, že množstvo zadávaných úloh počas online vyučovania bolo rovnaké ako počas prezenčného vyučovania. Zistili sme, že existuje štatisticky významná súvislosť medzi **množstvom zadávaných úloh**, ktoré učitelia žiakom počas online vyučovania zadávali a vyučovacím jazykom žiaka, krajom, typom školy (základná škola, gymnázium s osemročným štúdiom) a typom zriaďovateľa školy.

17

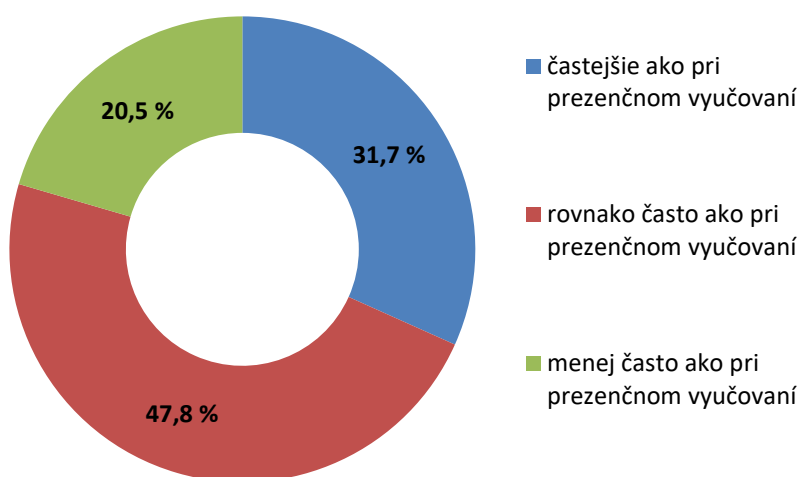
Graf 13 Zadávanie úloh učiteľom počas dištančného online vzdelávania

Graf 14 Zadávanie úloh učiteľom počas dištančného online vzdelávania z pohľadu typu školy, vyučovacieho jazyka a typu zriaďovateľa

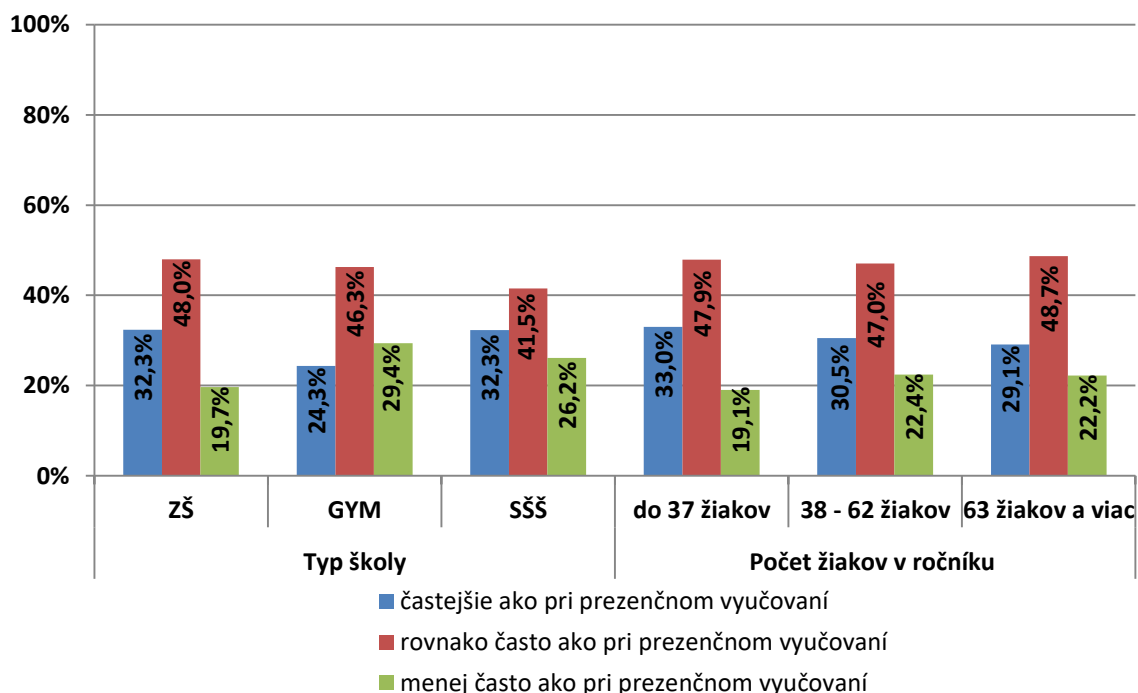
Žiaci, ktorí uviedli, že dostávali viac úloh ako pri prezenčnej výučbe, pochádzajú častejšie z osemročných gymnázií (77,7 %). Viac úloh dostávali žiaci pochádzajúci z cirkevných škôl (71,3 %) a menej často žiaci zo štátnych škôl (64,9 %). Žiaci, ktorí uviedli, že počas online vyučovania dostávali menej úloh, štatisticky významne častejšie pochádzali z Košického kraja (14,4 %).

V grafoch 15 a 16 je znázornená spätná väzba učiteľa na výkony žiaka počas dištančného vzdelávania. Skoro polovica žiakov (47,8 %) uviedla, že spätnú väzbu zo strany učiteľa dostávali rovnako často ako pri prezenčnej forme vzdelávania. Približne pätina žiakov (20,5 %) uviedla, že počas online vyučovania dostávali menej často spätnú väzbu o výkone v porovnaní s prezenčným vyučovaním. Zistili sme, že existuje štatisticky významná súvislosť medzi **množstvom spätnej väzby**, ktoré žiakom učiteľia počas online vyučovania o ich výkonoch podávali, a krajom, typom školy (základná škola, gymnázium s osemročným vzdelávacím programom) a veľkosťou ročníka.

Graf 15 Spätná väzba učiteľa na výkony žiaka počas dištančného online vzdelávania

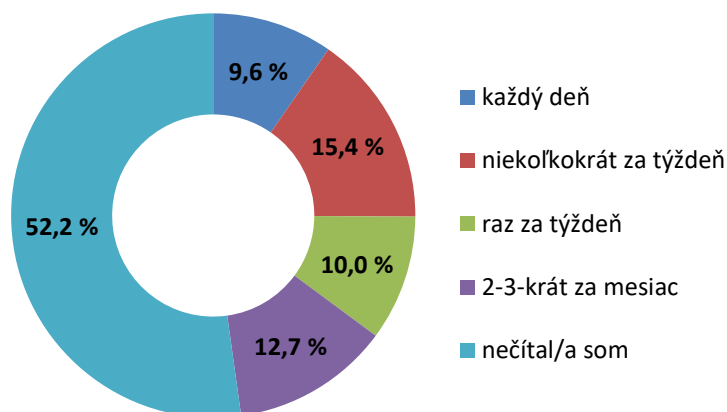
Počas online vyučovania častejšie spätnú väzbu dostávali žiaci pochádzajúci z Banskobystrického kraja (36,3 %) a menej často ju dostávali žiaci pochádzajúci z Bratislavského kraja (27,3 %). Rovnako častú spätnú väzbu počas online vyučovania dostávali štatisticky významne častejšie žiaci pochádzajúci z Nitrianskeho kraja (51,1 %). Častejšie boli cez online hodiny hodnotení žiaci zo základných škôl (32,3 %) a z menších ročníkov s počtom žiakov do 37 (33,0 %).

Graf 16 Spätná väzba učiteľa na výkony žiaka počas dištančného online vzdelávania z pohľadu typu školy a veľkosti ročníka

VI. Čítanie naše každodenné alebo ako žiaci (ne)čítajú počas dištančného vzdelávania

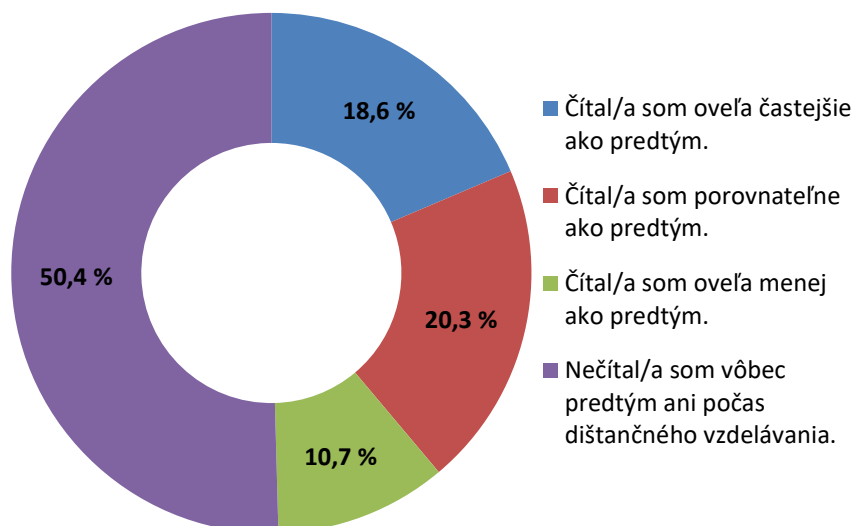
Grafy 17, 18 a 19 zobrazujú frekvenciu čítania žiakov počas dištančného vzdelávania. Počas dištančného vzdelávania tretina žiakov čítala vo svojom voľnom čase knihy aspoň raz za týždeň (35,1 %). Až polovica žiakov (52,2 %) uviedla, že počas dištančného vzdelávania knihy vôbec nečítala.

Graf 17 Čítanie počas dištančného vzdelávania

Žiaci, ktorí uviedli, že čítali knihy každý deň, navštevujú častejšie osemročné gymnáziá (14,8 %). Žiaci, ktorí uviedli, že knihy vôbec nečítali, pochádzajú častejšie zo štátnych škôl (52,8 %) a menej často pochádzajú zo škôl cirkevných (43,2 %). Žiaci, ktorí uviedli, že čítajú knihy dva až trikrát za mesiac, pochádzajú častejšie z Bratislavského kraja (15,7 %).

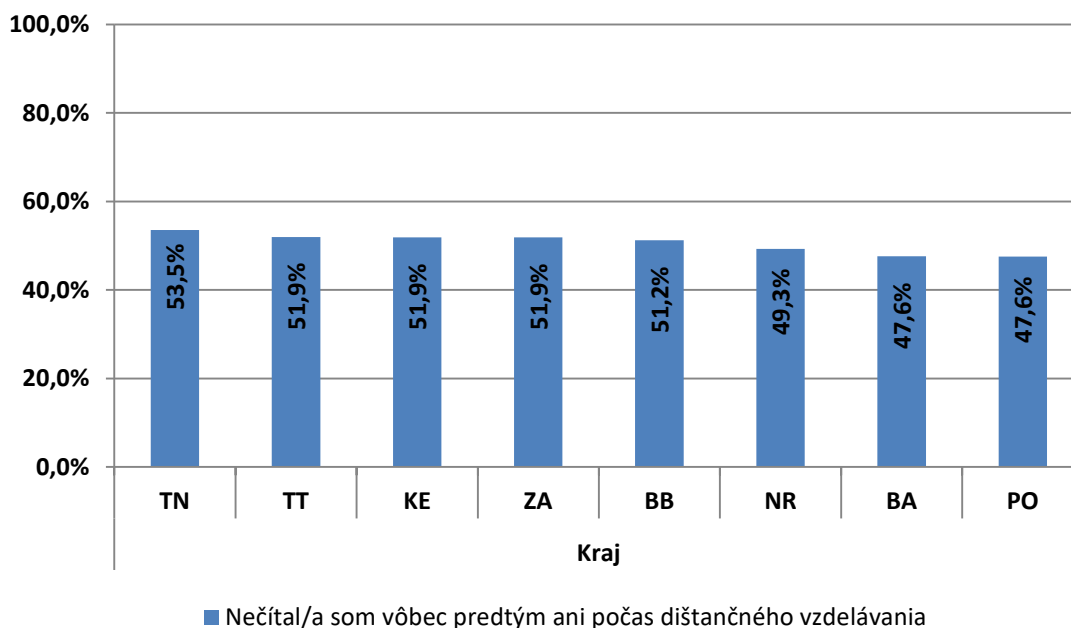
Menej ako pätina žiakov (18,6 %), uviedla že čítala v období dištančného vzdelávania častejšie ako predtým. Pätina žiakov (20,3 %) uviedla, že vo svojom voľnom čase v období dištančného vzdelávania čítali knihy porovnateľne ako predtým. Až polovica žiakov (50,4 %) však uviedla, že knihy nečítala vôbec – ani počas dištančného vzdelávania, ani predtým.

20

Graf 18 Čítanie vo voľnom čase počas dištančného vzdelávania v porovnaní s čítaním v predchádzajúcom období

Zistili sme, že existuje štatisticky významná súvislosť medzi frekvenciou čítania kníh počas dištančného vzdelávania v porovnaní s čítaním v predchádzajúcom období vo voľnom čase a vyučovacím jazykom žiaka, krajom, typom školy (základná škola, gymnázium s osemročným štúdiom) a typom zriaďovateľa školy.

Graf 19 Čítanie vo voľnom čase počas dištančného vzdelávania v porovnaní s čítaním v predchádzajúcom období, z pohľadu kraja

Žiaci, ktorí uviedli, že čítali knihy oveľa častejšie ako predtým, štatisticky významne častejšie pochádzajú zo škôl s vyučovacím jazykom slovenským (18,8 %). Žiaci, ktorí uviedli, že čítali knihy oveľa menej ako predtým, štatisticky významne častejšie pochádzajú z Prešovského kraja (13,2 %) a menej často pochádzajú zo Žilinského kraja (7 %). Žiaci, ktorí uviedli, že čítali knihy porovnateľne ako predtým, štatisticky významne častejšie navštevujú gymnáziá (31,5 %). Knihy nečítali vôbec ani predtým, ani počas dištančného vzdelávania častejšie žiaci, ktorí navštevujú základné školy (52,1 %).

ZÁVER

Realizácia dištančného vzdelávania, ako jednej z možných foriem vzdelávania, ktorá bola podmienená mimoriadnym prerušením školského vyučovania v školských rokoch 2019/2020 a 2020/2021, vniesla do edukačnej reality veľa nového. Zmena na inú formu vzdelávania preverila všetkých zainteresovaných po organizačnej stránke, ale aj po stránke osobnostnej a kompetenčnej, čo zohrávalo veľkú úlohu pri riešení každodenných nových situácií, na ktoré bolo potrebné operatívne reagovať.

Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania využil jedinečnú možnosť zmapovať priebeh a realizáciu dištančného online vzdelávania z pohľadu žiakov. Zber údajov bol realizovaný na reprezentatívnej vzorke žiakov s reprezentatívnymi znakmi – kraj, typ školy, vyučovací jazyk, zriaďovateľ, veľkosť 9. ročníka základnej školy, resp. 4. ročníka gymnázia s osemročným vzdelávacím programom.

Zistenia ukázali, že žiakom online forma vyučovania do istej miery vyhovovala, zároveň však počas pripojenia sa na online hodiny realizovali aj iné rôznorodé aktivity (nesúvisiace s vyučovaním), ktoré nie je možné realizovať počas prezenčnej výučby. Avšak objektívne uviedli, že osvojovanie si nadobudnutých poznatkov vo vybraných oblastiach vyučovacích predmetov je pre nich online formou náročné, čo je deklarovateľné aj na základe vedomostných testov, ktoré žiaci absolvovali (bližšie Správa – Zistenia o úrovni vedomostí a zručností žiakov z matematiky, zo slovenského jazyka a literatúry a maďarského jazyka a literatúry). Žiaci sa na online vyučovanie pripájali s určitou pravidelnosťou, ktorá bola zrejme individuálne nastavená každou školou. Školy sa do určitej miery snažili poskytnúť žiakom podporu aj v oblasti technického vybavenia, ale táto podpora bola na minimálnej úrovni. Žiaci pociťovali absentujúci sociálny kontakt, a to predovšetkým so spolužiakmi a pedagogickými zamestnancami. Sociálny kontakt s odbornými zamestnancami bol vo výraznejšej miere ako absentujúci vnímaný žiakmi so zdravotným znevýhodnením.

Uvedomujeme si, že zozbierané údaje majú viaceré obmedzenia a prezentujú názory a postoje len jednej skupiny, ktorá je súčasťou vzdelávacieho systému. Na základe uvedených zistení poskytujeme priestor na realizáciu hĺbkových výskumných zámerov, ktoré by identifikované javy dokázali presnejšie popísať z pohľadu rôznych (aj vonkajších) faktorov, ktoré ovplyvňujú realizáciu dištančného vzdelávania. Ďalšie analýzy zo zozbieraných údajov budeme publikovať odbornej verejnosti na konferenciách.

Výstupy monitoringu poskytujú informácie pre rezort školstva, ktoré dokáže objektívne vyhodnotiť dopady dištančného vzdelávania a poskytne východiská pre kvalitnejšiu prípravu dištančného a hybridného vzdelávania, prípadne iných foriem vzdelávania.

Vážime si aktívny prístup riaditeľov, učiteľov základných a stredných škôl, ktorí sa zúčastnili monitoringu a zachovali nám priazeň aj v školskom roku 2020/2021, ktorý bol opäť plný nečakaných a nepredvídateľných výziev. Všetkým zapojeným žiakom, učiteľom a riaditeľom škôl ďakujeme za spoluprácu pri realizácii Monitoringu NÚCEM 2021 a tešíme sa na spoluprácu v budúcnosti.

LITERATÚRA

1. DE VAUS, D., 2009: Analyzing Social Science Data – 50 Key Problems in Data Analysis, Routledge, ISBN 978-0-7619-5938-0.
2. DE VAUS, D., 2014: Surveys in Social Research, Sixth, Edition, Routledge, ISBN 9-780415-530-187.
3. FICO, M. – KURAJOVÁ, STOPKOVÁ, J. – PIGOVÁ, M., 2021: Správa zo štatistického spracovania dotazníka – Monitoring NÚCEM 2021. Bratislava: NÚCEM.
4. FICO, M. 2021: Správa zo štatistického spracovania dotazníka – Monitoring NÚCEM 2021 – exploračná faktorová analýza. Bratislava: NÚCEM.
5. LANDAU, S., EVERITT, S., B. 2004: A Handook Staistical Analyses using SPSS, Chapman and Hall/CRC Press Company, ISBN 1-58488-369-3.
6. MŠVVaŠ SR, 2020: Usmernenie ministerky školstva, vedy, výskumu a športu SR vo veci prerušenia vyučovania v školách a školských zariadeniach z 12. marca 2020. Bratislava : MŠVVaŠ SR. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/usmernenie-ministerky-skolstva-vedy-vyskumu-a-sportu-sr-vo-veci-prerusenienia-vyucovania-v-skolach-a-skolskych-zariadeniach-z-12-marca-2020/>
7. MŠVVaŠ SR, 2021: Rozhodnutie ministra z 13. 5. 2021 s účinnosťou od 17. 5. 2021. Bratislava : MŠVVaŠ SR. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/rozhodnutie-ministra-z-13-5-2021-s-ucinnostou-od-17-5-2021/>
8. MŠVVaŠ SR, 2020 Usmernenie k obsahu a organizácii vzdelávania žiakov základných škôl počas mimoriadneho prerušenia školského vyučovania v školách v školskom roku 2019/2020. Bratislava : MŠVVaŠ SR. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/usmernenie-k-obsahu-a-organizacii-vzdelavania-ziakov-zakladnych-skol-pocas-mimoriadneho-prerusenienia-skolskeho-vyucovania-v-skolach-v-skolskom-roku-20192020-28-4-2020/>
9. NÚCEM, 2021 Dotazník – Monitoring NÚCEM 2021 – dištančné vzdelávanie z pohľadu deviatakov. Bratislava : NÚCEM.
10. RABUŠIČ, L., SOUKUP, P., MAREŠ, P., 2019,; Statistická analýza sociálnovedných dat (prostřednictvím SPSS), Masarykova Univerzita, ISBN 978-80-210-9248-8.
11. ŠPÚ, 2021 Metodické usmernenie k obsahu a organizácii výchovno-vzdelávacieho procesu v základných školách. Bratislava : ŠPÚ. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/18701.pdf>